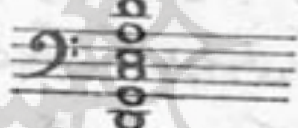

کنتر باس Contrebasse

کنتر باسهای جدید شباهت زیادی بگامباها **Gamba** ی قدیم دارند یعنی شانه های سرازیر و پشتشان صاف و قسمت پائین آنها بهتر است . گامبا باس و یوله های **Viola** قدیم و تقریباً باندازه و یولنسلهای امروزه بود ولی سیمپایش شش تا بود که

باین قرار کونک میکردند از حیث کمی صدای بم گامبا بتمنهائی نمیتوانست

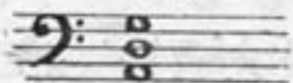
از عهده باس برآید مخصوصاً وقتیکه آندره آماتی **André Amati** شروع بساختن و یولینو **Violino** یا ویولین **Violin** کرد که بعداً آنرا کوپنتون **Quintons** خواندند

و صدای سیمهای آن بود صدای تمبری از گامبا برای مطابقت با آن

لازم دیدند . اولین بار در سنه ۱۵۸۰ کاسپار و داسالو **Gasparo da Salo** بود که کنتر باسی باندازه کنتر باسهای امروز بساخت ولی از برای سختی دستکاری و کمی صدا چندان استعمال نشد اما سازندگان دیگر دست از آن برداشته و در باره آن میکوشیدند و آنرا باندازه های مختلف در آوردند ولی هیچ يك استعمال نمیشد تا در سال ۱۶۷۰ اولین دفعه تو دینی **Todini** معروف باختراع کنتر باس موفق گشت و چون صدای کنتر باس او بیشتر از کنتر باسهای آن زمان بود کم کم پذیرفته شد و در کار بردنش میکوشیدند .

واضح است که تودینی را نمیتوان مخترع کنترباس دانست برای اینکه کار کاسپارو داسالو از آن قدیمتر بود

کنتر باسهای قدیم را چهار نت پایین تر از ویولنسل کوك میگردند و آنرا basso da Camera میخواندند که گاهی شش یا هفت سیم داشتند ولی چنانکه گفته شد خیلی کم صدا بودند سازندگان رفته رفته از عده سیمهای آن کاستند و دیدند که صدای کنترباس افزوده میشود و این تجربیات را باندازه پیش بردند تا اینکه بالاخره کنترباس سه زهی متداول گشت و این سه زهی را لا و ر و سل با کلید فا کوك میگردند

ایتالیائی هانت بالائی یعنی سل را لا کوك میگردند. این سه زهی نیز از عهده صدای بمی که لازم داشتند بر نیامد مثلاً در اوورتور Grotte de Fingal مندلسون Mendelssohn کنتر باسها بکلی قسمتی را خراب میگردند با انتقال دادن نت بم يك اکتاو بالاتر

طولی نکشید که کم کم در ارکستر دو قسم کنترباس استعمال شد عده سه زهی عده دیگری چهار زهی و پائینترین نت چهار زهی می بود روی خط باضافه با کلید فا. برلیوز Berlioz در کتاب ابزار گری Instrumentation خود نوشته که سیمهای کنترباس باید با فاصله پنجم درست کوك بشوند و پائینترین زه دو و بعد سل و رولا باشد اما قانون برلیوز استعمال نشده با همان کنترباس چهار صدائی قدیم مینواختند

ابن هم گاهی دوچار سختی ها میشد مثلاً جوهان برامس Johannes Brahms گاهی امر میکرد که چند عدد از کنتر باسها سیم می را کوك کنند و اگر در داس را اینگولد Das Rheingold توصیه میکرد که زه می را می بمل کوك کنند و در

پرده دوم ترستان و ایزلد Tristan und Isolde اصراری دارد که برای چند میزان زه می را دو دیز کوك کنند این کار ادامه داشت تا ستانسفیلد ادوارد Stansfield Edward کنتر باسیست معروف بطور شایانی در اختراع کنترباس

پنج زهی بر صدا کوشید بعد از تجارب زیاد ملاحظه کرد که کنترباس فورستر Forster استقامت نگاه داشتن پنج زهی را ندارد پس لازم بود يك کنترباس محکمی در این اختراع بکار برد پس ساخت لوییجی بوزونی (Luigi Busoni) ایتالیائی را امتحان

گردلیکن مشاهده کرد پس از چند ماه متدرجاً جلوی کنترباس خام میشود بالاخره ستانسفیلد خود يك کنترباس جدیدی ساخت که زه پنجم آن دو روی خط دوم باضافه کلید فا بود و زههای دیگر مثل کنترباس چهار زهی می‌ولا و رو سل بودند کنترباس پنجم زهی اکنون در ارکستر های سیمفونی استعمال میشوند. کنترباس از هر حیث بزرگتر از اره های باس برتری دارد باید متذکر شد که صدای کنترباس يك اکتا و بتر از نتی است که روی کاغذ نوشته میشود کنترباس همیشه نت باس ها رهنی را مینوازد از این جهت آنرا پایه ارکستر نامند

با کنترباس ترمولو Tremolo و پیزیکاتو Pizzicato را نیز بخوبی میشود نواخت و در ژانز (Jazz) ارکستر پیزیکاتوی کنترباس بخوبی بکار میرود فقط سوردین است که تا امروز در کنترباس استعمال نشده و برای آنست که سوردین صدای بم را خفه کرده خوش صدائی آنرا از بین میبرد. از برای زیاد بم بودن سیمهای کنترباس مشکل است آنرا کوک کرد آسانترین راه برای کوک کردن آن با فلاژوله است که دقیقتر و بهتر کوک میشود.

بهترین کنترباسی که تا امروز ساخته شده و اکنون در ممالک متحده آمریکا است و کنترباس رافائیل پرسندا (Raphael Pressenda) میباشد که ژوزف ویرزی (Joseph Virzi) در سال ۱۹۲۷ از ایتالیا با آمریکا برده است

کنترباسهای عجیب و غریبی که تا امروز ساخته شده اند بقرار زیر اند
کنترباسهای لاینستر (Leinster) که در موزه های آلبرت و ویکتوریا در لندن هستند سه زهی از سده ۱۷ ساخت ایتالیا بلندی دو متر و ۶۰ سانتیمتر و این ابزار وقتی در دست دومنیکو دراکوتی (Domenico Dragonetti) بوده و بعد به دوک لاینستر (Duc Leinster) از وی بارث رسیده و او نیز بالاخره به موزه سپرده است

کنترباس هارتین (Martin) نیز معروف است که در سال ۱۷۸۶ ساخته شده و این کنترباس با اندازه بزرگ بود که سازنده ناچار سقف اطاق خود را سوراخ کرده

بود که سر کنترباس جابگیرد و برای كوك کردن آن به طبقه بالا میرفت . در سده ۱۸ م ساختن کنترباسهای عجیب و غریب متداول بود ژرژ سوم انگلیسی حکم داد که بزرگترین کنترباس آن زمان را بسازند و کنترباسی که ساخته شد شباهت بکنترباسی داشت که در ایتالیا ساخته بودند يك کنترباس بزرگ نیز بتوسط راپسکی (Raposki) یا راپکی (Rapocki) ساخته شد که برای بردنش يك ارابه هشت قاطری لازم بود که بسختی میکشیدندش و چنان دراز بود که نوازنده روی پلگانی می ایستاد لیکن صحت این قول مورد تردید است برای اینکه سووینسکی (Sowinski) در فرهنگ موسیقی خود راجع به سازندگان لهستانی واسلوا کی درباره آن شك دارد شاید این کنترباس مال بروند ماوس (Brundmaus) باشد که بهمان اندازه و در عوض زه طنابهای کلفت از آن آویزان میکرده اند و چهار نفر با چوبهای بزرگ آرشه می نواخته اند يك کنترباس در سال ۱۹۲۳ در امریکا ساخته شد تماماً از آلومینیوم و این اولین ابزاری بود از ابزار های آرشه دار که تماماً از فلز ساخته شده باشد فقط جای انگشتها و پل و تکه دم و صدا پخش کن از دور آلومینیوم (Duraluminium) ساخته شده بود تمام کنترباس يك تکه یگانه بود فلز آنرا با حرارت خیلی زیاد گداخته و بصورت کنترباس در آورده بودند و این ابزار بر ابزار های چوبی برتری داشت برای اینکه بهیچ وجه خراب نشده و نمیترکید و این ابزار اولین و آخرین ابزار از نوع خود بود که ساخته شد چه از حیث بهاگران تمام میشود

وزن این کنترباس بهمان اندازه کنترباس چوبی بود ولی صدای این عمیقتر

و قشنگتر و مثل ویولنسل زنگ (طنین) قشنگی دارا بود

هارپیک درهوانسیان

دانش آموز هنرستان عالی موسیقی